

14 — Jektika

Uglib Vid je, naivčina, verovao da se tuberkuloza duhovima leči. U ulici u koju se doselio, a koju mu je preporučio prijatelj Ampadokije Liska, nije ih zatekao u velikom broju, a i ti su bili tek aveti klošara i pijanaca. A bolest k'o bolest, ne čeka da se čovek preporuči smrti ili nekom novom životu, već udara. Iskašljava Uglib svašta, i krv i sluz, a počesto i balava slovca, tek nemušte slogove, što mu je posebno mučno. Žao mu je pismena, pa makar bila reumatična, kao jedno gnjecavo „A“ koje se upravo sliva u WC šolju gde ga je bacio zajedno sa ostalom azbučnom bratijom. Uglib Vid je rudar. Istina, nije video rudnika, ali kopa.

Njegove su iskopine čudnog soja. No, o tom rudarenju tek predveče. Sada je jutro, i tuberkulozni se sprema za svoj uobičajeni radni dan. U fabrici u predgrađu, on nevoljno i prezren od kolega, cepa i sili vatru da ugari mlado železo. Ne voli tu rabotu, ali taljiga. Eto, dok puši „57“, zatičemo ga kako oblači svoj iznošeni kišni mantil i izlazi na ulicu, među prebrze korake i smog. Niže, dvadesetak metara niže, prolazi pored kafane „Zlatno burence“. Liska, prijatelj, čuveni „tumač paranormalnog i detektiv natprirodnog“, tvrdio je u preporuci, da se oko te kafane mota jedan duh koji Ugliba osobito zanima. Preko puta „Burenceta“ zgrada je gde je čovek, sopstvenik tog duha, pokojnik, za života obitavao. Liska je znao reći – gledaj u prozor, ukazaće ti se duh nobelovca, što je knjigoslovio o mostovima i odmorju, i znaćeš šta ti je činiti. Ali, duha nema pa nema, iako Vid blene u prozor svakoga dana.

Uglib je radnik kakvih je podosta u ovom podneblju: mnogo radi, malo sebi pabirči. Računa, sirotan: treba mi devet stotina godina da zaradim za pisaću mašinu. Zato je, jadničak, štedeo olovku, običnu, grafitnu, kao kumir, jer se mogla još samo u prekookeanskoj zemlji dobiti,

pa mu je, duga jedva kao mali prst, počivala u najskrovitijem džepu, kao retka dragocenost. Valjalo je rudariti.

Kraj topioničarske peći, otegne se dan, užeže misao i čovek se zaglibi u luči vatre, pa i zaboravi na vreme. Ali, kad pisak zvizne i rekne – kraj, živne Uglib, jer veče je njegovo doba. Uvek se domu vraća istim putem, i na pijaci, uz divan za seljankom, kupi on i domaćeg vina i malo čvaraka, jednom nedeljno, i kašljucajući pođe da rudarstvuje. Tako i večeras. Kad, na uglu, na prozoru zgrade gde je stanovao onaj čuveni nobelnik, učini mu se da vidi utvaru, kao senu kroz maglu. Ehej hej! viknu, plašeći prolaznike. Mahao je, ali sa prozora odgovori samo štrokava zavesa i nešto učmalog mraka. Sneveseli se Uglib i uteče u stan, razočaran što će opet rudariti sam.

U tmini, pod svetlošću sveće, drobi sušt zaboravljenog dijalekta. I sad je vreme da se rekne o tajni njegova rudarstva. Ovaj samotnik silno je željan da iznađe put do vrela elokvencije, da prokopa zdenac do edenskih reka rečitosti, pa se, kao i svaki njegovog kova, rado prihvata budaka i lopate, te rovari po rečima da iskopa kakav smisao. Ali, bolest ga njegova, sušičava, guši, oduzima snagu, te ostaje nenapojen i žeđan. A lopata, ko i svaka olovka: što u dubinu rudokopa što na belinu papira. Ni slovce da izgudi. Smeje mu se prazan listak, kezi mu se svojim ništavilom, kao zlato koje utiče pre kopačem. Nije zlato za svakoga. Pa nek' se ljuti Uglib, ako mu je na volju, što slabo za njega mare ostali knjigotvorci i knjigodavci. I tako, malo vina, malo psovanja Liske, što je lagao da će mu duh nobelnika od preko puta skončati jade i pomoći u pisaniju, prolaze sati, teški kao zaludni govor. A grudobolja dubi dah, dubi.

U neko doba, kucanje. Na vratima šuška, a i u glavi Uglibovoj. Ko je sad? Uglibe! Otvaraj!, više spolja. Pa kucanje, opet. Ustaje kvazipisac, sluteći na najgore: eto poreznika. Kad otvori, pred njim se ukaza čovek, rošav u očima, četiri polovine metra u vis, dve u širinu, sav proziran i maglen, sa kliskim borama u kojima se odmara u prošlosti večita mudrost. Nije haračlija, odahnu domaćin.

„Selam alejkum, Uglibe Vide!“

„Alejkumu selam. A koji si ti?“

„A koji nisam? Sada sam Abdulah ibn Abdulahu, i dođoh iz Dama-ska, gde sam češljao bodljikavo narečje pustinje i romorenje raščerečenog Meseca.“

I uđe, rošavoočivši, i stade kraj stola, a Uglib šta će, poče omčama zebnje da hvata svoj glas koji je kopnio u bezdanu neljudske mantre oko gosta.

„Pišeš?“

„Da. Rudarim. Iz pećina tišine iskopavam ćutnju, sirovu je potapam u plamen, kujem, kalim, ugarujem u višestoljetnoj samoći i onda je, plemenitu, kao reči kovanice optočinjem životom. Ali slabo od kovine cedim jalovinu, te ona preteže i pogani rudaču rečnika. Kojim dobrom, ibn Abdulahu?“

„Zašto za dusima hodiš?“

„Za duhom kojeg nema. Sa one strane ulice rekoše mi da levitira i avetuje. Želim esenciju njegove veštine. „

„Znam koji je spiritus. Posetio sam ga, to beše pre stoleća. Tada bejah Srban Govorilović i dadoh mu što i tebi smeram.“

„Ama, koliko ti imena imaš?“

„Prozvali su me Nabu, od oca Marduka, u Vaviloniji. Živeo sam u prstima faraonovih pisara, u Homerovom slepilu, u dženetu arapskih al rasima, u skriptarnicama vizantijskih hroničara...“

„Šta daješ?“

„Logos. Kao Fransoa Kaligraf pokucao sam na vrata anonimnog Balzaka, kao Rusjan Leposlovljev lećio nepoznatog Fjodora Mihajloviča... Nobelovca čiji duh uhodiš, i koji hadžija kroz zbilje inih vasiona i eona, posetih u robijašnici u Marburg an der Drau. Dođi, pogledaj...“

Sa one strane ulice Prizrenske, zemljom je greo gospodin ondanjih i potonjih istina. Pod debelim staklima naočara, besmrtni su vidici razlamali noć. Mahnuo je i otišao na megdansko kale.

„Želiš li sazdati svoju ćupriju, svoju hroniku sročiti, Uglibe Vide?“

Kako ne poželeti vodu Fisona i Geona, i devet stotina godina stočiti u jednu noć?

Jektika je sura bolest. Kraj leša su našli požutelu knjigu, krasnopisnu, i senu čoveka kako kroz bezvremenu lepotu druguje sa ćutljivim nobelnikom, dolčaninom Ivom.